

Изјава првог замјеника високог представника Ларија Батлера на отварању конференције о јединственом економском простору у БиХ

Имплементација и резултати: спровођење јединственог економског простора у дјело

Даме и господо,

Мислим да је праведно рећи да су политичари и грађани већ добро схватили и прихватили *логику* јединственог економског простора.

Више не морамо говорити апстрактно. Имамо око четири милиона потрошача, што је мало тржиште: не можемо си приуштити да га додатно смањујемо. На сваком нивоу постоји економија обима – за предузећа, за регулаторне установе, за издавање сертификата и пружање услуга инспекције.

Сада је призната чињеница економског живота у БиХ да ћемо инвестиције привући само уколико се ова земља успјешно представи могућим инвеститорима и партнерима као и свака друга земља, као једна економија. И као што ће вам сваки трговац рећи – производ мора одговарати ономе што се за њега каже у реклами. Потенцијални инвеститори који држе кључ за отварање толико потребних нових радних мјеста у БиХ прозријеће рекламу уколико она поштено не приказује стварност. Инвеститори су итекако способни донијети брзу и добру процјену институционалног, регулаторног и оперативног окружења – а онда отићи некуда другдје уколико је тамо атрактивније.

Данас инвеститори могу примијетити побољшања у свакој од ових области. Такође могу, као што сви знамо, утврдити да цијели низ корака још увијек није предузет. Лоша вијест је да ће брзина и снага којом се ти кораци предузимају зависити од политичке воље која се њима може посветити. Добра вијест је да се примијети тренд – који додуше није *једнообразан* тренд, али ипак је тренд – да је политички процес резултирао, великим дијелом у оквиру контекста Студије изводљивости, кључним економским реформама са којима БиХ може постати конкурентнија и просперитетнија.

Већ је донесен значајан број закона који почивају на ефикасном функционисању јединственог економског простора, у неким случајевима конкретно осмишљених за одржавање и јачање јединственог економског простора.

У великој мјери изазов се сада налази у томе да политичке, административне и финансијске ресурсе усмјеримо ка *спровођењу* онога што је већ договорено те да обезбиједимо да јединствени економски простор почне давати резултате у смислу бољег животног стандарда.

- Савјет за конкуренцију је успостављено и сада у потпуности функционише, али нови Закон о конкуренцији, који овом Савјету даје потребна овлаштења како би могло ефикасно радити, још увијек се налази у завршној фази пред парламентом. Овај закон ће у потпуности ускладити босанскохерцеговачке прописе о конкуренцији са законима ЕУ. Што се прије оконча процес усклађивања, то ће се прије овај закон моћи спровести, и на тај начин омогућити Савјету да доноси обавезујуће одлуке и спречава активности које онемогућавају конкуренцију или представљају злоупотребу монопола на тржишту.
- Закон о заштити потрошача, којим ће се Савјету министара омогућити успостављање функције Омбудсмена за заштиту потрошача БиХ, презентован је Министарству вањске трговине и економских односа. Међутим, министарство овај закон још увијек није презентовало Савјету министара.

Заштита потрошача је кључни елемент у модернизацији пословног окружења у БиХ и његовом усклађивању са најбољом европском праксом. Успостављање Канцеларије омбудсмена биће снажан механизам за сигурност производа, који ће заговарати коректност и генерално заштиту потрошача. То је добро за потрошаче јер ће обавезати трговце да достављају комплетније и тачније податке о производима; такође ће послати јасну поруку инвеститорима да тржиште БиХ све више прати међународне комерцијалне стандарде.

- Закон којим се успоставља Агенција за надзор тржишта, која представља услов из Студије изводљивости, усвојен је. То је добра вијест. Он још увијек није спроведен. То је лоша вијест. Агенција за надзор тржишта је још један неизбјежан механизам којим ће се обезбиједити да производи који су штетни или мање квалитетни буду повучени из продаје. Тренутно нема ефикасног механизма да се спријечи долазак неквалитетних или чак опасних производа у БиХ. Нема бољег примјера административне услуге која има тако директан и позитиван утицај на свакодневни живот. Функционална Агенција за надзор тржишта обезбиједиће да се бебе у овој земљи не играју са играчкама које су произведене токсичним хемикалијама. Попут јединственог економског простора, теоретски аргументи за успостављање Агенције за надзор тржишта су сасвим јасни и убједљиви. Сада је само потребна политичка воља како би се ово тијело у потпуности успоставило.
- Агенција за стандарде БиХ је још један примјер гдје је корист – и за јавност уопште, а посебно за произвођаче – очигледна, али гдје та корист још увијек није остварена управо због политичког и административног ћорсокака. Произвођачи имају обавезу да праве производе који испуњавају одређене основне стандарде квалитета и сигурности. Али не треба од њих очекивати да ће настојати да даље помјере те критеријуме. Функционална Агенција за стандарде фирмама може дати смјернице о

важећим стандардима, и помоћи им да спроведу европске стандарде. Тиме за фирме све постаје лакше а потрошачи се осјећају сигурнијим и задовољнијим.

- Агенција за статистику БиХ сада је функционална и ради заједно са ентитетским статистичким заводима. Постоји доста институционалне воље, али су институционални капацитети државе ограничени да би произвели вјеродостојне и благовремене статистичке податке који се могу користити да би се међународни инвеститори увјерили да економија БиХ допушта пословни развој. Државна агенција мора поставити приоритете и методологију, и зато ју је потребно адекватно кадровски попунити и пружити јој пуну политичку подршку.
- Државна агенција за ветеринарство, у којој је дошло до огромних кашњења приликом запошљавања особља, сада је коначно успостављена и функционише. Закон којим је успостављена Агенција за фитосанитарну заштиту БиХ донесен је прије двије године, али Агенција још увијек нема просторије за рад, иако се надамо да ће се та ситуација поправити у току лета. Важност услуга које ће ове агенције пружати произвођачима пољопривредних производа и потрошачима хране у БиХ буквално је немјерљива. Омогућавање овим агенцијама да постану у потпуности функционалне није луксуз коме се политичко вођство може посветити кад за то нађе времена – то је заиста императив.

Можда је тон мога обраћања прилично прозаичан, али ипак, као што сам рекао, о теоретским аргументима се већ доста говорило. Сада је задатак спровести теорију у праксу, прећи са доношења закона на њихово спровођење, тако што ће се успоставити и попунити одговарајуће институције како би могле почети пружати услуге грађанима.

Свака од агенција и закона које сам споменуо дио је досљедних настојања да јединствени економски простор у БиХ постане не само стварност него и *просперитетна* стварност. Напредак у

свакој од ових појединачних области помоћи ће нам да дођемо до те стварности – исход који је хитно потребан грађанима ове земље и који они имају право очекивати.

Хвала.